

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. t. 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérésékelt árjegyzék szerint számít fel.

Főispán-avatás.

Két napi ünnepségekben installálta Csongrádvármegye közönsége az új főispánt, V a d n a y Andor drt. a hivatalos állásába, két napon át fogta el az öröm láza a szíveket, két napon át hangzó dikciókban nyert kifejezést mindaz a remény, amelyet az új főispán itt működéséhez megannyian fűzünk, mindaz a programszerű ígért, mely e reményeinket beváltani van hivatva.

Ma szertefoszlott az öröm má-mora, lecsilapult az ünneplő éljenriadalom, kialudtak a fátylak, elhangzottak a dikciók, ma higgadtan, józan megfontolással tekinthetünk vissza a két nap eseményeire, mérlegelhetjük a szavak hatását és értékét, ma kritikailag boncolhatjuk az új e m b e r e adott programját és levonhatjuk a következtetést a jövőre: mit várhatunk, mit remélhetünk V a d n a y Andor dr. főispánságától.

És az a kép, melyet az ünnepi öröm mámorából — a jövődők tükréről — kihántani képesek vagyunk, nyíltan, őszintén mondjuk ezt, elég biztató, elég bátorító arra, hogy elégedettséggünket fejezhessük ki a főispán-változásban történt személycseré fölött.

Ne higgye senki, hogy mi most, — mint valami csillagjosok — a jövő horoszkópját fogjuk itt felállítani az elhangzott ünnepi beszédekből, vagy a főispáni székfoglaló programmból.

Megítélni az embert és ebből biztos következtetést vonni a belső értékére s a töle a közügy javára várható törekvésekre, — legyenek azok bármilyenhangzatosak, bármilyen megvesztegetők, — szavakból, beszédekből nem, csupán tettekből lehet; hanem igenis lehet a közkormányzatra hívott programszerű megnyilatkozásaiból reményt meríteni s következtetéseket levonni a részben, mennyire valószínűleg meg ezek a reményeségek.

S ha így fogjuk fel a most lefolyt főispán-avatás ünnepségeinek s az ezek során elhangzott dikcióknak erkölcsi értékét, ha e beszédeket mozaikszereűen egy egész képbe állítjuk össze, — igenis akkor biztató reményt, bátorító hitet merithetünk e képből arra, hogy ami megannyiunk leghőbb vágya kell hogy legyen pártra való tekintet nélkül, az megvalósulhat V a d n a y Andor dr. főispán-sága alatt: helyreállhat e hírnevében sokat és méltatlanul meghurcolt vármegyében a köz-

béke és bekövetkezhet az, hogy — ha különböző pártok, különböző eszközökkel is, de megannyian őszintén törünk egy cél, e vármegye szellemi és anyagi felvirágztatásának előmozdítása felé, amely célban találkozva, azt váltvetett erővel, közös akarattal igyekszünk meg is valósítani.

A főispán installacionális programmbeszédének az a férfias és erőteljes kijelentése, hogy semlegességét a helyi túsákban megóva, nem engedi magát soha az izzó pártszervevények herce-hurcájába belesodortatni, nem engedi magát soha az alacsony személyeskedések iszapjába levonatni: ez az amiből mi egy szebb jövő reményességét merítjük.

Ezt a pártalanságot, ezt a pártokon kívül és fölül való szilárd megállást tüntettük fel mi is abban a cikkben, melyben V a d n a y Andor drnak, mint főispánnak, e vármegye területére való érkezését ünnepeltük, — jövődó ittműködése sikerének egyik sarkalatos feltételül és ha ő azon a talajon szilárdul fog mindenha megállani, amelyet ezzel önmagának megjelöl: bizonyos lehet a felől, hogy az alacsony gyanú, a gáncs és érdemetlen kritika, sőt a személye ellen irányuló támadás esetleg akkor is megkísértheti hozzá közel férközni: de mindez a méltóságát meg nem csonkíthatja akkor egy szilánkkal sem, mindez a tekintélyén s a belé helyezett szilárd közbizalomban foltot meg fog ejteni soha.

Ami ez egy kijelentésen kívül a főispáni székfoglaló beszédben foglaltatik — az már a munka programja, mely szintén sok becses anyagot ölel fel és bennünket szintén szép reményekre jogosíthat: de speciális helyi viszonyaink közt, a magunk részéről — mégis csak az a fentebb érintett kijelentése az, amely főlemelő mindazokra, akik e vármegye közérdekét önzetlenül, minden hátsó gondolat, minden személyes előny nélkül munkálják és akik nem kedvezést, nem részükre való hajlást, meg pártszolgálatokat várnak az új megyefőtől, hanem várják csupán a közjóra irányuló törekvéseik elismerését, elősegítését, nem öncél, hanem tisztán és kizárólag a köz java érdekében.

Az a párt legalább, amelyhez mi is tartozunk, amelynek törekvéseit lelkünk egész hevével, tudásunk egész erejével épp azért igyekszünk elősegíteni, mert intencióinak tisztaságáról, önzetlenségéről mélyen megvagyunk

győződve — az a párt bizonyára nem vár V a d n a y Andor drtől mást, csupán azt a pártalanságot, azt az objektivitást, melyet programmbeszédében magára kötelezőnek nyilatkoztatott ki, nem várt tőle sem előnyt, sem kedvezést, sem részére való hajlást csak igazságos megítéltetést és önzetlen törekvéseinek a szerint való méltatását, elősegítését, ahogy azok igazán a köz javát és csupán csak ezt célozzák.

Abból a magas állásból, melynek szilárd talajára főispáni székét e programmszerű kijelentésével állította, abból az emelkedett nézpontról, mely a pártokon kívül és felül állásban kínálkozik, tekintés az tisztá szemmel viszonyokat és helyzeteket, ismerjen meg elfogulatlan ítélőképeséggel embereket és mozgató erőket, hogy aztán, tekintet nélkül arra, mely pártton találja, értékesíthesse a jót e vármegye népének üdvére, boldogítására.

Egyről biztosíthatjuk a főispánt egyszer-mindenkorra és ez az, hogy az igazságot kereső útjában, a vármegye javára irányuló minden törekvésében maga mellett fogja mindenkor találni mint hűséges támogatóját, a megyepártot a maga egységében s ha kerül eset, — mert hiszen megannyian emberek vagyunk és tévedhetünk — hogy nem a mi részünkön lesz az igazság, hogy nem a mi törekvésünk lesz talán egyes dolgokban a jó és helyes — a meggyőző érvek előtt ez a párt mindenkor meg tud — értelmi és erkölcsi erejénél fogva hajolni és soha ellentétes nézetek miatt innen őt gáncs meg fogja érni.

Nem vagyunk meghatalmazva ennek ily világos kinyilatkoztatására; de benne élünk a pártban melyről szólnunk, ismerjük annak erkölcsi és szellemi értékét, működése önzetlenségének mozgató rugóit s épp — mert nem féltjük a pártunkat a megismeréstől: tettük bátran, nyíltan és őszintén ezt a nyilatkozatot.

Még egyszer ismétljük azt a meleg üdvözlést, melyet V a d n a y Andor dr. fogadásakor hangoztattunk: hárujljon áldás és béke ittműködéséből e párttúsáktól sokat zaklatott vármegye népére!

Es ezzel rátérünk a főispán-avatás ünnepségeinek részleteire.

A megye határán.

A tőke kicsiny pusztai állomás csak nagy események idején, így főispán-fogadásakor lát akkora ki és beszálló közönséget, mint látott a f. hó 7-én, mikor a vármegye küldöttjeivel együtt a közönség köréből is töb-

ben szálltak ki oda, hogy a körünkbe érkező új főispánt már ott, a megye határállomásánál lássák és üdvözljék.

A megyei küldöttség tagjai voltak: R é t i Ferenc főszolgabíró, M á t é f f y Kálmán h. főszolgabíró és a beteg V i d ó v i c h Antal képviselőtében K o s s a László szolgabíró, továbbá: K r i s t ó N. István, R á c z Ferenc, C s ú c s Antal, ifj. V e c s e r i János, J u r e n á k Béla és B á l i n t József megbízottsági tagok.

Tizenkét perc késéssel, délután 3 óra 44 perckor robbogott az új főispánt hozó, Szolnok felől jövő vonat a tőkei állomás fellobogóztól indulóhúzához, hol a vármegye nevében R é t i Ferenc főszolgabíró üdvözölte V a d n a y Andor dr. főispánt az ünnepi alkalomból, hogy installációja végett a megye határárt átlépi.

A szívélyes, tartalmas szavakra a főispán röviden válaszolt, megköszönve ezt a kitüntető előzékenységet, mellyel a vármegye már a határhoz küldöttséget menesztett eléje. Ezután kölcsönös bemutatkozások következtek a küldöttség tagjai és a főispánnal jött mintegy 20 vendég közt, s a kupékban történt elhelyezkedés után megindult a főispánt hozó vonat Szentes felé.

Megérkezés Szentesre.

Nem valami nagyon téres ugyan a szentesi indulóház pályaudvara közvetlen a perron előtt, legfőleg ha ezren, ezeröt-százan férnek el a szűkecske téren, de annak minden talpalatnyi helyét, a kijárótól a raktárig, szorongásig is elfoglalta, meg szállva tartotta a f. hó 7-én délután a nagyközönség, mely a főispán-fogadásban gyönyörködni vágyott s nem sajnálta ezért a testi szorongatás hosszas kényelmetlenségeit sem, melyekkel a várakozás ideje járt.

A koszorúfűtérrel, lobogókkal ékes perron előtt csak éppen annyi hely maradt fent B u r i á n Lajos polgármester s a köréje csoportosult városi tisztikar és képviselők részére, hogy szűkösen állhattak meg rajta s nem kellett felniök, vajon nem taposza-e le valamelyiknek a tyúkszemét a berobogó vonat. Sűrűn volt képviselve a várakozó tömegben a szépnem is s ahogy a főispánt hozó vonat a perron elé gördült, megharsant a zene és felriadt a szűnni nem akaró éljen, mely futótűzként származott át a pályaudvarról az indulóház előtti térre s onnan messze be a vásártérre, az ott sorfalat állók ezreinek ajakára.

S ahogy ez az éjlenriadalom elült, B u r i á n Lajos polgármester üdvözölte a kupéból kiszállt főispánt a város nevében, mint annak új lakóját, első polgárát, hol mindenkor meleg otthonra, szerető polgártársakra fog találni, de üdvözölte őt és a vele jötteket egyidejűleg mint Szentes városának a beiktatás ünnepségei alatt örömmel és szívesen látott kedves vendégeit.

V a d n a y Andor dr. meghatottan köszönte meg azt a tüntető, meleg fogadtatást, amelynek emléke örökké fog szívében élni s amellyel őt Szentes város közönsége siet a keblére ölelni, mikor a főispáni székét jön elfoglalni. Biztosítja Szentes város közönségét, hogy érdekeinek mindenkor meleg pártolója, istápolója s a városnak igaz, hű polgára lesz.

Ugy a polgármester, mint a főispán beszéde közben s azok elhangzása után is fel-felriadt a lelkes éljenzés, mely meg sem szűnt többé egészen a bevonulás megtörténtéig.

Bevonulás a városba

Vasárnap volt, verőfényes, napsugaras idő: olyan körülmények, amelyek bőségesen elősegítették a bevonulás impozánsabbá tételét.

A keramitútát az indulóházról a megyeházig, mint valami eleven sövény szegte az ünneplő közönség ezreinek tömege s különösen a vásártéri diadalív körül és a vármegyeház előtt olyan sűrű volt a tömegek raja, hogy a főispánt kísérő díszes kocsisor csak lépésben vergődhetett át rajta.

Az indulóház előtti tágas téren jó nyugedőrába telt, míg a díszmenet elrendezkedhetett.

Elöl a lovasbandérium tüzes paripákon, nemzetiszin szalagokkal ékesen, H é j j a Lajos vezetése és két hatalmas trikolór lobogó alatt.

Ezt követte A r a d i Kálmán főkapitány hirtobán, majd a város négyes díszfogatán V a d n a y Andor dr. főispán; ki mellett B u r i á n Lajos polgármester ült. Aztán jött díszes fogat díszes fogatra, hosszú belátatlan sorban s czekek a főispánnal érkezett vendégek s a város notabilitásai, pártokra való tekintet nélkül, testvéries egyetértésben, aminthogy a fogadás örömműnépében a vármegye és város közönsége is párttekinet nélkül vett részt — egy harmónikus, megkapó kép, mely önkéntelen megkívántatta velünk: miért nem lehet ez mindég így? — miért ne legyünk mi, fiai egy vármegyének és városnak, melyet egyforma hévvel kell, hogy szeressünk, megannyian mindég békes egyetértésben, egy táborban, mikor ez egysebben volna az erő, az az igazi erő, melyből a legdúsabb áldás fakadna édesmindnyájunkra.

Az indulóházról a vármegyei széképület előcsarnokáig vívő e formális diadalútjának szakadatlan éjlenriadalom kísérte a főispánt, aki látható meghatottsággal köszöngött jobbra-balra, az ünneppeltes viszonzásul.

A megye háznál.

Szinte megremegette a portálé hatalmas boltívei és bástyaszerű tömör falai attól a hatalmas éjlenriadalomtól, mely közben a főispánt hozó négyes díszfogat a bejáró elé robbogott.

V a d n a y Andor dr. könnyed, ruganyos léptekkel szállt le a fogatról és haladt előre a lépcsőházig, hol fényes díszmagyarban, a vármegyei tisztikar és törvényhatóság élén C s a t ó Zsigmond dr. üdvözölte őt szívből jövő rövid, de magvas beszédben, amelyben különösen hangsúlyozta azt, hogy tisztikar és törvényhatóság, de a megye közönsége is örömteljes megnyugvással fogadja a királyi kegy és a kormánybizalom ama tényét, mely V a d n a y Andor dr.-t állította e vármegye élére, aki alatt hisszük és reméljük, hogy vármegyének szellemi és anyagi téren felvirágozni, előre haladni fog mindenkor.

A főispán szintén röviden felelt a szép beszédre. Örömmel jött, úgy mond, elfoglalni díszes új állását, meghatotta itt mélyen az a tüntető, meleg fogadtatás, az a szeretetteljes ováció, melyben részeselet s amellyel magát lekötelve érzi arra, hogy — mint előlegezett bizalmat — ezután, tettek által kiérdemelje.

Lelkes éljenzés kísérte mind a két beszédet, amely egyre felharsant s útjában kísérte a főispánt, ahogy aztán vendégei kíséretében, a lakosztályába vonult vissza, hol

csakhamar a megyei tisztikar tisztelgését fogadta, melyet C s a t ó Zsigmond dr. vezetett és mutatott be, biztosítván a főispánt, hogy ez a tisztikar a hivatalos kötelességeit mindenkor híven, pontosan és lelkiismeretesen teljesíti s e tisztikarban mindég hűséges munkatársait fogja birni törekvéseinek.

V a d n a y Andor szeretetreméltó szívességgel szorított kezét a tisztikar minden tagjával, kérte, hogy őt nehéz tiszte teljesítésében támogassák s azon ígérettel zárta beszédét, hogy benne mindég jóakaró, irántuk melegen érdeklődő tisztársat fognak birni.

Más tisztelgés a fogadás napján nem is volt; a főispánnal érkezett vendégek elszállásolása vette igénybe estig az időt.

Vendégeink.

Mintegy 20 vendég érkezett a főispánnal, hogy örömműnkben osztozzék és a beiktatás ünnepségeiben résztvegyen. Ezekhez csatlakozott Szolnoknál Mezőtúr 5 tagú küldöttsége, mely egyúttal a szomszédos Szolnokmegye törvényhatóságát is képviselte.

Az illusztris vendégek közt voltak: B e k s i c s Gusztáv miniszteri tanácsos, N é m e t h y Károly miniszteri titkár, P a p p Samu, H o c k János orsz. képviselők, B a l o g h Pál dr. hírlapíró, ifj. F e h é r v á r y Géza báró a honvédelmi miniszter fia, V a d n a y Béla a főispán fivére s több fővárosi hírlapíró. Továbbá Szeged város képviselőtében W a g n e r József főkapitány, P á l f f y Viktor tanácsnok és C s i k ó s György törvényhat. biz. tag, kikkel az a malőr esett, hogy az éjjeli 10 órai vonattal érkeztek s senki se fogadta őket, hogy alig tudtak szállashoz jutni, V á s á r h e l y város képviselőtében pedig B a k s a Lajos dr. polgármester, K m e t y k ó József főjegyző, H ó d y Mózes dr. ügyész, J u h á s z Mihály és D r a s k ó c z i Pál.

E vendégek túlynomó része közvetlenül a beiktatás ünnepsége után, ki Budapestre, ki Szegedre elutazott és a banketten már csak kevesen vettek közülök részt.

Különösen mélyen sajnáljuk a szegedi küldöttség gyors hazautazását, melynek tagjait méltán bánthatta az a tapintatlanság és figyelmetlenség, mellyel a város, mint vendéglátó gazda részéről találkoztak.

De ez is volt az egyetlen disszonáns mozzanat a két nap ünnepségeiben, melyek ettől eltekintve példás rendben folytak le.

A fáklýásmenet.

Alighogy szürkülni kezdett az est, jóval 6 óra előtt már kezdett benépesülni a vármegyeház előtti tágas piactér a kíváncsiak ezreivel, kik kijöttek, hogy a programmszerű fáklýásmenetben gyönyörködjenek és kivegyék a részüket a főispánavatás ünnepségéből.

Hét óra tájt a piactér már egészen eltelepte a közönség, különösen a vármegyeház erkélye előtt olyan sűrű sorokban, hogy alig maradt hely a fáklýások felvonulásának.

Fénylozóra járt az idő, mikor a fáklýásmenet fénye átsapott a nagy térségre.

Három oszlopsorban vonultak fel a fáklýások csengő zeneszóval, riadó éljenzéssel: a Kossuth-útra, az úri-útra és a serkorecsma-útra felől, hogy aztán a piactéren összecsapjon, mint valami tűztenger hulláma, a fáklýák lobogó lángja. Gyönyörű látvány volt ez a felvonulás.

S mikor a fáklýások három kolonnja elhelyezkedett az árteai kút körül, mikor el-

harsant a zene utolsó akkordja és elült az egetverő éljen, Szentes város közönsége nevében Pólya a Ferenc főgimnáziumi tanár a következő beszéddel üdvözölte a középerkeljen megjelenő főispánt:

Méltóságos főispán úr! (Halljuk! halljuk!) Csongrádvármegye közönsége, közelebből Szentes város lakosságának nevében gyújtottuk meg e fátylakat, hogy azoknak magasra lógó lángjával Méltóságodat közibünk jövetelének ezen első estéjén szívünkől üdvözöljük (szűmi nem akaró hosszas és zajos éljenzés). A mi örömrünk, a mi lelkesedésünk a legigazabb forrásból származik, nem sugalmazza azt semmi mellekes érdek, semmi különös számítás, pusztán azon egyszerű körülmény, hogy e vármegye, e város közönsége Méltóságodat pártkülönbség nélkül bizalommal fogadja és a legnagyobb örömmel s a legszebb reményekkel néz főispáni működése elébe. (Lelkes éljenzés.)

Alkotmányos életünknek 1867-ben történt visszaállítása óta eme tiszta magyar vármegye, egy pár rövid esztendő kivételével, állandóan azon fonák helyzetben volt, miszerint, egy korán elhunyt zseniális államférfiú szavával elve, külföldről kormányzatott, vagyis: hogy főispánaink idegen törvényhatóságokban laktak s csak gyűlések alkalmával látogattak el hozzánk és így ügyeinket, bajainkat alig ismerhették meg, utóbb velünk jóformán alig érintkeztek. A közelebbi időkben tetterős, munkabíró férfiak állottak e vármegye kormányzatának élén, de az egyik korán kényelmesebb, áldásosabb állásra jutott, a másik pedig közigazgatási nagy tehetsége és gyakorlatossága mellett is meggyöződött a felől, hogy két vármegye kormányzatának terhe nem egy ember vállaira való, az egyiket, habár nem akarta is, kénytelen volt mostoha gyermekének tekinteni.

Azonban én, ki a közelet folyását, habár messziről is, állandóan figyelemmel kísérem, aki e vármegye tisztikarát tehetőség és jellem tekintetében ismerni gondolom, itt e nagy közönség előtt emelt fővel merem kimondani, hogy jobbak vagyunk a hirünknel. S épp ezért most, amidőn Méltóságod veszi át e vármegye kormányzatának vezetését, most, midőn e vármegyehez nem vendégül, de állandó lakóul közönséi Méltóságodat, most nemuljon el minden szegregház; legyen e pillanat az öröm, a lelkesedés pillanata, legyen e vármegye közönségére nézve egy szebb, egy igazán boldogabb jövőnek záloga. (Élénk éljenzés.) Ezt óhajtja ma Csongrádvármegyének minden nemesen gondolkodó poigára, ez ad szánymat ma itt a lelkesedésnek, ez indít bennünket arra, hogy egyesült erővel iparkodjunk munkálkodni e romlatlan magyar vármegye, közvetve édes magyar hazánk nagy tökéletesebb, magasabb fokú felvirágoztatására. (Hosszas és zajos éljenzés.)

Méltóságos Főispán úr! Szentül hisszük, hogy Méltóságod kellét is e nemes érzelme hevítik és hogy ez eszmék megvalósításának diadalra vezetésével, legszebb férfikorának teljes erejével e vármegye közönségének buzgó, bölcs, mindenek felett pedig tapintatos és igazságos vezére leend. De Méltóságod a mai napot fogva a mi városunknak is polgára; nem oltathat el addig e fátylakat, míg e város összes lakosságát Méltóságodnak szeretetébe és jóindulatába nem ajánlom. (Éljen!) Különösen kérjük Méltóságodnak hathatós támogatását e város kulturális intézményei iránt, amelyeknek megszilárdítását, előhaladásától függ sok tekintetben egész vármegyénk jövője. Engedje Méltóságod remélnünk, hogy e irányban kifejezett óhajításunk meghallgattatást fog találni, igaz ügyünk Méltóságodban mindenkor hathatós szószólóra és buzgó támogatóra fog találni. Ebben a hitben, ebben a reményben üdvözöljük ismét Méltóságodat, és amidőn üdvözöljük e vármegye, e törvényhatóság élén, midőn magas hivatalát elloglalja apostoli királyunk legmagasabb kegyelméből, üdvözöljük, mondom, Méltóságodat és egyúttal kérve kérjük a Gondviselést, hogy e vármegye közeletének elmozdítására, felvirágoztatására, általában minden közönk munkálására Méltóságodat legdúnsabb javaival áldja meg és testi, úgy mint szellemi teljességében sokáig, nagyon sokáig éltesse.

Háromszorosan riadó éljen követte a szép beszédet s percekbe telt, mire annak zaja elült és a főispán, mély csend közepette meg-

kezdte és elmondotta az üdvözöl beszédre következő válaszát:

Mélyen tisztelt Polgártársak! (Halljuk! halljuk!) Az az általános imponáló fogadtatás, melyben Szentes város és Csongrádvármegyének közönsége engem ma részesített, felejtethetlen marad egész életemen át. Hivalkodás volna tőlem talán azt hinni, hogy ez egyedül az én személyemet, az én egyéniséget illeti. Jól tudom, tisztelt polgártársak, hogy ez az egyértelmű lelkesedés, amellyel engem ma fogadtak, jelenti az általános tiszteletet az alkotmányos és legalkotmányosabb királyi kegyelmes parancsa előtt, az alkotmány előtt és a törvények előtt, amelyek alapján én e vármegye kormányzatának élére állottam. (Éljen!)

Ma látok engem először, egy távol vármegye szülőjét. Alig tudnak rólam mást, csak azt, hogy magyar vagyok. (Éljen!) De az, hogy magyar vagyok, elég önöknek, hogy engem testvérüknek tekintsenek. (Éljen!), hogy ugyanaz a gondolkodás, ugyanaz az érzés vezérel engem is, amely az önök lelkét áthatja. (Éljen!), tudják önök, hogy az én emlékezetem is ugyanazon büszkeséggel száll meg pihenni hazánk történetére, ebből tudják Önök, hogy az én reményem ugyanazon várakozással függ nemzetünk jövőjén, a magyar alföldön és e város jövőjén, amellyel az önöké. Amit az önök igen tisztelt szónoka említett, hogy ettől fogva ragaszkodjam ehhez a városhoz, mint itt lakó polgár, érzem magam otthon az önök körében, ez tisztelt polgártársaim, ily kitüntető és fényes fogadtatás után nem is lehet másképp. (Éljen!)

Igenis arra vállalkoztam én, hogy önökkel együttműködve, egyetértésben és egymás-szeretetésben kidjűjem e vármegye és e város fejlődését. (Éljen!) És én az önök kitüntető bizalmában, az önök lelkesedésében biztosított látom annak, hogy a mi együttműködésünk sikerülni fog, annak sikerülnie kell. Ezt a várost a felvirágoztatás és fejlődés útján még előbbre juttatni, tekintünk mindnyájan erre a nagy célra hivatott testvéreink egymást. Tekintünk mindnyájan úgy a vagyontunkat, mintha ennek a városnak vagy a közvagyonnak reánk bízott része volna. Tekintünk mindnyájan úgy személyes tulajdonságainkat, tehetségünket, jellemünket, mintha az az alföldi magyar nép géniuszánaak egy-egy hozzákapcsoltsit nyilvánulása volna. Ha ily elhatározást érlelünk mindnyájan, előre haladunk; ha összetartunk, mint egy közös célra hivatott nagy testület, akkor tisztelt polgártársaim, önök megkönnyítették az én feladatokat, akkor könnyebb lesz az önök feladata a város iránt.

Midőn köszönöm meg egyszer ezt a szíves imponáló fogadtatást, fogadják érte hálás köszönetemet, fogadják bajtársi, baráti jobbotam. (Éljen!) Isten éltesse az idők végéig boldogságban Szentes várost és az Isten éltesse önöket, mindnyájukat mint Szentes város polgárait!

Leirhatatlan lelkesedéssel fogadta az ezrekre menő közönség a főispán e beszédét. Ujra meg újra felriadt az egetverő éljen, miközben a fátylakat rakásra dobták s ott hamvadtak el az örömtűzek a megyeház előtt, melynek főispáni lakosztálya immár új lakót nyert.

Este a főispán, vendégei és néhány megyebeli notabilitás társaságában, bizalmas körben vacsorált és ezzel vége volt a főispán-avatás első napjainak.

Rendkívüli megyegyűlés.

Ünnepi istentisztelet előzte meg a f. hó 8-iki instalációnál megyegyűlést.

A római katolikus templomban Ulár István dr. apátplebános celebrálta az ünnepi misét, melyen a főispán s többen a megyei tisztviselők, valamint a szomszédos törvényhatóságok küldöttségei közül fényes díszmagyarban jelentek meg s melyen díszes hölgyközönség is vett részt.

Az ünnepi istentisztelet után, délelőtt 10 órakor kezdődött a rendkívüli közgyűlés, melynek lefolyása a következő volt:

Elnök: Csató Zsigmond dr. alispán üdvözölvén a törvényhatósági bizottságot s

a megjelent vendégeket, az ülést megnyitottak jelenti ki. E közgyűlés egyedüli tárgya — úgy mond — az újonnan kinevezett főispán, V d n a y Andor beiktatása új méltóságába s chez képest feljog olvasatni a belügyminiszternek a kinevezésre vonatkozó leirata.

Cicatricis Lajos dr. főjegyző felolvasta ezt a leiratot, mire Csató alispán indítványozza, hogy a körünkben időző főispánt küldöttség hívja meg a hivatalos eskü letételére és székiek elfoglalására.

A küldöttség tagjai: Keller Lajos plebános vezetés alatt Kis Zsigmond és Stammer Sándor, a főispáni lakosztályba mennek s csakhamar bekisérlik a terembe, az egybegyűlést szűnni nem akaró éljenzés közben, V d n a y főispánt.

Csató Zsigmond dr. alispán üdvözli elsőben a főispánt rövid beszéddel s felhívja őt az eskületételre.

A főjegyző előolvasása mellett a főispán leteszi a hivatalos esküt, az alispán felhívására elfoglalja ezután az elnöki széket, melyben a járási főtisztviselők, a törvényhatósági bizottság lelkes éljenriadalma közben, őt magasra emeli.

Ezután Cicatricis Lajos dr. mondta el a főispánt üdvözölő, következő magvas és eszme-gazdag beszédét:

Méltóságos Főispán úr! Tektetes Törvényhatósági Bizottság! Az imént elhangzott magasatos esküszavak hatása alatt emelek szót, hogy Méltóságodat mint Csongrádvármegyének immár törvényesen beiktatott főispánját, a vármegye törvényhatósági bizottsága, tiszti kara, és minden rangú lakossai nevében üdvözöljem.

A történet lapjain, melyekre a magyar nemzet ezredéves multja irva van, nemzetünknek 3 erénye tündöklő szeplőtlen tisztaságban, melyek beharcolt közepette a közrend felbomlásától, a megokosodott küllenségekkel szemben pedig a leigazástól megmentettek; nemzetünknek e három erénye: tántoríthatlan hűség a koronás király legmagasabb személye iránt, lángoló hazaszeretet és megnyugvás a törvényes alapon álló kormányhatalom végzéseiben.

Csongrádvármegye közönsége büszke öntudattal vallja, hogy amily hű kifejezője a nemzeti típusnak, ép oly hű hagyományosa a nemzeti éretneknek; a t t v a l ó i mély hódolattal hajlunk meg a legfelsőbb kegy nyilvánulása előtt, mely Csongrádvármegye megüresedett kormányzáre felett rendelkezett; megnyugással, — sőt elnem titkolható örömmel — fogadjuk a magyar királyi kormánykn azon végzését, mely e vármegye adminisztratív ügyének intézését Méltóságod kipróbált kezébe helyezte; mert Méltóságodnak elméleti magas képességei és ezen méltóságra történt meghívását megelőzőleg a magyar királyi belügyminisztérium kebleiben kifejtett országosan elismert tevékenysége, s ezzel kapcsolatosan szerzett tapasztalatai a bizalom felül a jogos alapon nyugvó meggyőződést kel-tik fel kebleinkben, hogy Méltóságod a tisztikar működésének bőséges szakismeretével vezetője, a kormányintencióinak bölcs tapintattal megvalósítja s mint az igazság részrehajlatlan kiszolgáltatásának legfőbb őre, part, személy, rang és vagyon-különbség ösmerése nélkül, a vármegye minden lakosának gondviselő atyja leend.

Emeggyőződés annál megnyugtatóbban és közmelegedést keltőleg hat Csongrádvármegye közönségére, mert a köz-igazgatás feladatainak tág köréről többé nemcsak a tudósok fejtegetéseiből, hanem annak mindennapi megnyilatkozásából vesz tudomást a nagyközönség.

A fejlődő kor szelleme már döntött a társadalmi élet törvényeit kutató nagy szellemek vitája felett, nem kérdés többé, hogy mi képezze a szervezett tömörült társadalomnak, az államnak feladatát.

Az állam eddig soha nem ismert mértékben veszi igénybe a polgárok szellemi és anyagi áldozatkészségét, kell, hogy az egyesektől összegyűjtött erőt a szellemi és közgazdasági élet terén megosztva, a köznek javára kamatoztassa. Az állam e termékenyítő működésének tere az adminisztráció, s ennek cselekvő organumai a közigazgatási szervek; ha elméletben

akarják megtenni a szétválasztást, amit az 1871. évi törvényhozás bölcsesége, gyakorlatilag már megvalósított, azt mondanám, hogy a bírásoknak feladata negatív: megakadályozni a magán és közjogok sérelmét; a közigazgatásnak feladata pozitív: megvalósítani a feltételeket, a melyek birtokában minden egyes polgár a hazának szellemi és anyagi munkásságának gyümölcsét megtalálja. Fájdalom az államnak a gyarmatokban a helyhatóságok csak kölcsönként közegek; tevékenységük körét korlátozza egy részről azon körülmény, hogy az autonómikus szükségletek fedezésére az államkincstártól nyert dotáció, mely már megállapítása idejében sem haladta túl a minimális összeget, változatlan tétel képez, pedig az organikus élet fejlődésével a közhatalóság cselekvésnek új és új tere nyílik és a fejlődő élet követelményei egy megkövült rendszer keretében ki nem elégíthetők; másrészt a vármegyei háztartásról szóló törvény az önmegadózottság jogát oly szűk korlátok közé szorítja, hogy ezen inkább csak névleges jog inkább az autonómia diszjú, semmint az életre kiható cselekvés eszközeül szolgál.

A törvényhatóságok ekként a működésüket eredményes tevő eszközök megszerzése tekintetében, esetről esetre a királyi kormány jóindulatára lévén utalva, felettébb kívánatos, hogy jóindulat a viszonyokat teljesen felderítő helyes információ által megszerzessék és állandósítsassék.

A magyar sziv nyíltságával jelentem ki, hogy a tájékoztatást Méltóságodtól, mint a kormány képviselőjétől kérjük és várjuk; Méltóságod magas személye legyen a vármegye közönsége és a királyi kormány között az összekötő kapocs, akinek útján igényünk és kérelmeink az igaz valóság színeiben, az illetékes tényezők tudomására jutnak.

Viszonzásul biztosítani kívánjuk Méltóságod, hogy nem leszünk költönek ama hagyományhoz, amelyet a főispáni széknek magásra emelése jelképez, a pártküzdelmek és mindennapi harcokon felül magásra fogja emelni Méltóságod személyét a vármegye közönsége tisztelben és szeretetben.

A Mindenható aldjá meg Méltóságod közéleti tevékenységét a férfi légszemb jutalmával — a közőra való nemes törekvés jutalmával, — magánéletét pedig tisztelben és szeretetben nem szűkítő boldogsággal. Éljen!

Sokszor szakította félbe lelkes éljenzés a szép beszédet s az éljenzaj elülvén, V a d n a y Andor dr. a következőkben mondta el a székfoglaló programmbeszédét:

Tekintetes Aispan Úr!

Tisztelt Törvényhatósági Kögyűlés!

Nagy kitüntetés énnekem Felsőge Uram Királyomnak legkegyelmesebb parancsa, a melyvel engemet a vármegye kormányzatának élére állított.

E kitüntetésnek a mily imponáló és dicsőséges, reám nézve épp oly örömdetes kiegyezés adja meg az a fogadattás, melyben a vármegye közönsége részesít. Mélyen átérzem a halát, a melylyel ezért köszönetet mondok; de ugyanakkor lelmem legmélyén érzem át azt is, hogy az a bizalom, az a melegség és az a ragaszkodás, mely a szemekből ez alkalommal reám sugárzik, engemet a vármegye iránt odaadásra és hűségre, engemet a vármegye érdekeinek szeretetteljes ápolására kötelez.

Sem fogadattásomnak örömet, sem ezt a kötelezettséget Csongrádvármegyének elfeledni soha nem fogom.

Első ízben alkalmam e kögyűlési teremben, a vármegye közönségének színe előtt megjelenni. Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy ugyanazzal az őszinteséggel és nyíltsággal, a melyet köztöm és a vármegye minden polgára közt egyszermindenkorra meghonosítani szeretnék, fogom leendő működésemmel programját, s egyben a mindnyájunkat közösen érdeklő kérdésekről nézeteimet, székfoglaló beszédemben előadni.

A közigazgatásnak általában, de különösen a vármegyei közigazgatásnak két irányban vannak feladatai, melyekkel a közyöllet szolgálja. Meg kell valósítania magának az

államnak, az állami értelemben vett nemzetnek akaratát, mely törvényeinkben jut kifejezésre és meg kell valósítania a vármegye közönségének, a vármegyei önkormányzatnak akaratát, mely e kögyűlés határozataiban nyilvánul. E kettős feladatnak igazságos, erélyes és lankadást nem ismerő buzgalommal való betöltése, első feltételét képezi nemcsak az állami jogrendnek és az alkotmányos vármegyei önkormányzatnak, hanem magának legfellebbezhetetlenül: a közsabadságnak és jogegyenlőségnek is. Szilárd jogrend és a közhatalom kezelésében az egyéni szabadságot érvényesítő önkormányzat nélkül sem a lelkiismereti és gondolat-szabadság, sem a személyi és testületi jogok, sem a magántulajdon szentsége, szóval semmi, amiért az embernek államban élnie érdemes, nem lennének egyeb, mint haszontalan üres csmélet, játékszer az erőszaknak vagy a közhatalomnak kezében. Am a tevékeny alkotmányos önkormányzat és a jogrend védszárnyai alatt csak rajtuk magunkon, saját életrevalóságunkon fog állni, hogy vetelkedő, de békés munkálkodásban legyünk előmozdító a vármegye fejlődésének. Fejlődésének ügy gazdasági és társadalmi térer, mint a közsabadság és a jogegyenlőség minden áldásának megteremtésében. Mint magától értődő oly kötelezést tehat, melynek teljesítésében magam akarok legelől járn, de a támogatást a vármegye minden polgáratól kívárom, csak felemlitem az állami jogrend és vármegyei alkotmány feletti féltékeny őrködést és a mindakettő iránti tiszteletnek úgy a hatóságokra, mint a nép minden rétegére kiterjedő gondos ápolását.

Tudom, hogy e vármegye közéletében éles pártellentétek tartják elfoglalva a kedélyeket. Tudom azt is, hogy — a politikai pártokról itt nem is szólva — tekintélyes vármegyei ellenzék őrködi és fog őrködni úgy én felettem, mint az összes megyei hatóságok minden lépte, s a mi egész működésünk felett. Helyesen van ez így! Nincs az a szigorú objektív bírálat, nincs az az éber ellenőrzés, mely minden közigazgatásnak, tehát a mi működésünknek is előnyére ne válne. De lehetnek bár a vármegyei kisebbség esetleges támadásai, lehetnek a működésünk felett támadt viták bármily szenvedélyesek, lehetnek azok akár az én szememben, akár a kögyűlési többségében bármily túlzottaknak vagy éppen igazságtalanoknak látszóak, arról minden körülmények közt felelek, hogy azok sem engemet, sem a kormányzatom alatti hatóságokat a pártatlan eljárás útjáról soha eltéríteni nem fogom. Szem elől téveszteni nem fogom, hogy épen a legszenvélyesebb pártarcok közeppel kell nekünk, mint a bíró józan ítéletének a vad és védelem túlzásai közt, a minden pártérdektől eltekintő törvényesség ósvényén legszilárdabbul, rendületlenül megmaradni.

A mi pedig bárkinnek politikai elveit illeti, vagyok annyira felemlelkedett, vagyok annyira ura saját érzéseimnek és hangulatomnak, hogy mindenkinek a meggyőződését egyformán tiszteltem tartsam. Tiszteltem tartsam még akkor is, mikor az a saját meggyőződéssel merőben ellenkezik, tiszteltem akkor is, ha annak akár egyéni, akár nyilatkozási módja reám a legellenzenvesebb hatást gyakorolná.

Még a társadalmi érintkezés terén még magán körben sem, annál kevésbé hivatalos működésemben nem fog senki egyetlenegy példát, egyetlenegy mozzanatot felmutatni arra, hogy én polgár és polgár közt pártzempontból különbséget tenni vagy bárkivel pártállása hátrányait éreztetni fogom. Kerülni fogom az olyan kört, még az olyan levőgt is, melyben ez megtörténhetik.

Elvekkal és meggyőződésekkel más esz-közt, mint saját meggyőződésem hangoztatását szembe állítani nem fogok. Tudom, hogy az O Felsőge által reám bízott közhatalom eszközei nem erre valók. Ugy állásomnak, mint egyéniségemnek csorbítatlan tekintélyre a kormányzat terén lévén folytonosan szükségem, óvakodni fogok azt a pártküzelmek villongásainak, hercehurcáinak kitenni.

Miután azonban politikai magatartásomra vonatkozólag ily határozott és messzemenő kijelentés tesztek, nem ugyan külön hangulyozni, de álláspontom tisztázása végett megjegyezni kívánom, hogy az állami közérdekért sértő vagy az alkotmányos jogok gyakorlásának szabadságát akadályozó agitációk, induljanak ki azok bármely párt, osztály, vagy felekezet részéről, mint nyílt ellenségsüket a törvény teljes szigorával és a közhatalom minden eszközeivel fogom engem sorompóban találni. Pártok vagy egyesek megveszetegetésének — pártok, vagy egyesek megfélemlítésének akár a kögyési és törvényhatósági, akár az országgyűlési képviselőválasztásoknál, kormányzatom idején száműzve kell lennie a vármegye területéről.

S mit szóljak, — a miről meg kell emlékezmem, — mit szóljak arról az elégetlenségéről, mely úgy vármegyénk területén, mint a szomszédos törvényhatóságokén, újabb időben a munkás nép körében észlelhető? Akár legyen maga a baj, maga az inség oly mérvű, hogy arányban álljon az a felhangzó panasza jajjával, akár legyen a lázongással határos elégetlenség mesterségesen felszaggatott szenvedélyes vagy nagy részben jogosulatlan és el nem érhető törekvészek gyümölcse: egy dolog világos előttem, világos az, hogy tetlenül zsebredugott kézzel nézünk e társadalmi bajt nem szabad.

Mielőtt itt a hely színen tüzetesen nem tanulmányoztam munkásaink helyzetét, természetesen csak a közvéleményből vett értesüléseim után, általánosságban, mintegy mártávtalról szólhatok a kérdéshez.

A közvéleményben azonban a legeltérőbb nézetek vertek gyökeret nemcsak az alföldi munkáskérdésről, hanem az ebből támadt agrárszocialista mozgalomról is. Az orvos véleménye a kolera felől nem eltérőbb, mint a sajtóé és egycseké a szocialista mozgalomnak keletkezése, terjedése, megakadályozása vagy gyökeres gyógyítása felől. A nézetek ezen különbsége a kérdés megítélésében leginkább onnan van, hogy sokan a munkás helyzetét abból a szempontból tekintik és akarják elbírálni, hogy van-e az illetőnek vagyona, különösen ingatlan vagyona — holott a munkásnak, éppen mint a szellemi foglalkozás után élőknek, sehol a világban nem a vagyont képezi sem a jövedelme lényegét, sem értékét, hanem maga a munka és a munkabér.

Egyik oldalról az a panasza hallatszik, hogy nincsen elég munka, a másikról az, hogy nagy a munkashiany? Kétféle panasza egy időben, egy helyről nem új jelenség. Mindég és mindenütt találkozhatsz vele, ahol a munkabér nagyobb tömegeknek képezi életfenntartási eszközét. Nem a mi saját alföldi viszonyainkról szölok itt, de általában az ily ellentétes panaszoknál közöppen szokott lenni a valódi igazság: ott t. i., hogy a rossz munkásnak ritkán van, a jónak bőségesen és állandóan akad tisztességesen megfizetett munkája. Mert az, hogy akad e munkásnak kereset, soha és sehol nem kizárólag a külső gazdasági viszonyoktól, hanem a munkás erélye és szorgalmától, valamint attól is függ, hogy tud-e munkát keresni, utána jár-e, hogy találjon s általában, hogy jól dolgozik-e?

Azok részéről, kiknek a sors vagyont osztályrészt nem adott, kik tehát az önfentartás terén egészen a saját munkájukra, saját életrevalóságukra utalva, jogosult panaszosok egyteltegy esetben támadhat. Abban az egy esetben, ha nincs meg számukra a lehetőség, munka által megszerezni mindazt, a mi saját maguk és családjuk fenntartásához szükséges. A »maguk és családjuk fenntartása« alatt nem csupán a máról holnapra napszám útján megkeresett kenyeret értem én, hanem értem az egészség, a testi és lelki kifejlődés feltételeinek megfelelő életmódot és akár az időleges betegség, akár az aggkor esetén beálló munkaképtelenség idejére is biztosított existenciát. Ha ebben áll a baj, ha munkásainknak, az ország nemcsak legmagyarabb, de legderékabb munkásainak a mostoha gazdasági viszonyok folytán keresetük hiányzik, ha minden szorgalmuk, takarékoságuk dacára tisztességes megélhetésük iránt kell két-

ségben, bizonytalanságban lenniök, ebben az esetben sem az államnak, sem a társadalomnak, sem közülünk senkinek egy percig sem szabad habozni a felett, hogy bármely áldozat árán helyzetükön segíteni siessünk. Munka által megkeresni nemcsak az élet, de a mindennapi kenyér bizonyosságának feltételeit, ez a legkevesebb, a mit az egyes ügy az államtól, mint embertársaitól joggal igényelhet. S én a magam részéről, ennek a komoly és reám nézve szent pillanatnak egész ünnepélyességével igérem, hogy soha, egyetlenegy munkás a ki foglalkozást keres, ha hozzám fordul, tőlem tanács és pártfogás nélkül el nem távozik. Gondom lesz arra is mindég, hogy úgy az állami, társulati, mint a törvényhatósági közművek és munkálatoknál, az önérdékét keresni kénytelen vállalkozó mellőzéseivel maga a munkás nép, a lehető legméltányosabb feltételek mellett jusson keresethez.

Több oldalról állítatik azonban, hogy az alföldi munkás helyzete az ingatlan vagyon hiánya miatt vált tarthatatlanná. Hogy különösen a földbirtok szerzésének lehetővé tétele, vagy éppen állami támogatással elősegítése kérvényez az alföldi munkáskérdés problémájának sikeres megoldását.

Szerencsétlen egy gondolat, melynek csak a hirdetése is beláthatatlan bajoknak, fájdalmas csalódások és abból eredő általános elégedetlenségnek csiráját hordja magában.

Eltekintve attól, hogy nagyobb mérvű telepítés vagy állami birtokoknak millió parcellában elárúsítása már abból az egyszerű okból is lehetetlenség, hogy hiányzik hozzá a földterület s eltekintve még attól is, hogy a dolog természete szerint, úgy a telepítés, mint a kisbirtok rendszerre nem a legszerényebb, hanem a már némi vagyonnal bírók felségelésére alkalmas, az orvoslás ilyenét módjának hirdetése a legtagabb tért nyitja s a legerősebb fegyvert adja annak a gaz agitációnak, mely nem is mint a német szocialisták, általában a tulajdon, hanem egyenesen a mások tulajdonának szent volta ellen lázít.

Igenis keresnünk kell, ha lehet saját erőnközl s ha nem lehetne másként a kormány, a törvényhozás segélyül hívásával, munkásaink helyzetének javítását. De meg kell akadályoznunk társadalmunk egész erejének és közszervezetünk egész hatalmának latba vetésével, hogy a legfeszültebb ügyekéssére és a legszívósabb kitartására szoruló szegény munkás azzal a tévhitel ámitassék el, azzal a kecs egettel lankasztassék meg munkásságában, hogy számára a tisztességes munkán, saját munkájának gyümölcsén kívül egyéb útja is lehet a vagyon vagy a földbirtok szerzésének.

A tulajdon, a vagyon elleni igaztás nemcsak a jogrend, a társadalom, a haza, hanem egyenesen az emberi természet elleni háborúra igaztást jelent. Mert a vagyonnal bíróknak ragaszkodása az ő tulajdonukhoz éppen olyan le nem vetkőzhető emberi tulajdonság s éppen olyan jogosult, mint a munkás ragaszkodása az ő testi épségéhez vagy mindnyájunk ragaszkodása az élethez. A támadás vagy erőszakra igaztás a mások tulajdona ellen csak enyhébb, de ép úgy magát az emberi természetet támadó gazság, mint a mások testi épsége, a mások élete elleni erőszakra igaztás. Saját bizonyos veszébe rohan, ki lelketlen bujtatók csábítására ily eszevesztett propaganda hívének szegődik.

S épen azért, mert minden munka előtt tisztelettel hajlok meg, mert a magyar munkás osztályt leltem egész melegevel szeretem, mert a legmetszőbb szánalommal és a legőszintébb rokonszenvvel szemlélem munkásaink ez ideig inséges, nehéz helyzetét, a vármegye egész közönségét pártkülömbőség nélkül arra szólítom fel, hogy velem és a hatóságokkal a vagyon és a vagyonos osztály elleni igaztásokkal és agitációkkal szemben, a legszorosabb szövetségre lépjen.

Szeressük mindnyájan testvérként munkásainkat; ne idegenedjünk a velük való gyakori érintkezéstől, kísérjük jóakaró figyelem-

mel minden lépésük, hogy minden bajukban mi lehessünk az első, kik segítségükre sietünk, szoktassuk őket rá, hogy bizalommal forduljanak hozzánk, s legyenek rajta, hogy soha őket hozzánk való bizalmukban csalódás ne érje.

Ám azok ellen pedig, kik akár a zugsajtó, akár előző útján a munkanélküli vagyonszerzés lehetőségével ámitanak, támogassuk egymást és a hatóságokat könyört nem ismerő szigorral és eréllyel.

Amit politikai elveimről szinte felesleges felemlítenem, mert bizalmi állásomnak szükségszerű folyamánya: teljes egészében híve vagyok kormánynak és a szabadelvű párt programjának.

A Wekerle kormány, alig egy-két év leforgása alatt, teljes befejezéséhez közeledik egyházpolitikai téren annak a nagy alkotásnak, mely egyfelől a vallás és az egyházak teljes függetlenítését az államhatalomtól, másfelől pedig az egyén magánjogi és személyi viszonyainak függetlenítését, a vallásos hitnek és a lelki világnak művelésére hivatott egyházaktól jelenti.

Alkotmányunknak a 67-iki kiegyezésével bekövetkezett visszaállítása óta, egy teljes negyedszázadon át alig volt szambavehető párt a magyar képviselőházban, amelynek a még tárgyalás alatt álló egyházpolitikai reform kifejezett programját nem képette volna. Kormányunkat és a szabadelvű többséget illeti a történelem előtt annak dicsősége, hogy azt, ami annyi időn át a nemzet többségének csak kifejezett óhajta volt, megvalósítania sikerült.

A második nagy alkotás, a közigazgatás reformja, szintén a megvalósulás küszöbén állt. Egyik elsőrendű tételét a kormány ide vonatkozó programjának a községi és vármegyei szervezet reformja képezvén, közlelri érdekl a kérdés nemcsak bennünket, hanem hazánk minden egyes lakosát.

Kormányunknak és népképviselőtünknek csak az imént diadalmkodott szabadelvűsége kétséget a lelkünkben az iránt nem hagyhat, hogy a reform, midőn közigazgatásunk hova-tovább tűrhetlenné váló hiányait a hatósági szervezetnek erősítésével és központosításával pótolja, egyszersmind a helyi önkormányzatnak is nagyobb és nekilvalóbb tért enged a mainál.

Mert közigazgatásunk jelenlegi szervezete szerint, tisztelt közgyűlés, valódi helyi önkormányzat Magyarországon alig található.

Vagy van-e egyetlen egy községi közgyűlés az országban, amelynek többsége elmondhatná, hogy az őket érdeklő helyi fontosságú ügyeket teljes önállósággal, maguk intézhetik el? Van-e vármegyei közgyűlés, amelynek többsége elmondhatná, hogy nem kénytelen folyton-folyvást ily ügyekben tárgyalni és határozni, amelyek nem a vármegye egész közönségét, hanem csupán valamelyik községet és egyedül csak az utóbbit érdekelik?

Már pedig a valódi önkormányzatnak lényege és minden értéke éppen abban áll, hogy mindezek a kormányzati ügyek, amelyek a lakosság valamely területileg elkülönített csoportját közlelbről és mélyebben érdekl mint magát az államtól, ne valamely központi hatalom által, esetleg annak önkénye szerint, hanem azok által intéztesék el, a kiket az érdeklükben érint. Aztán lehet-e az olyan önkormányzat tevékeny vagy van-e az olyan önkormányzat mellett szabadság, amelyben nem azoknak, kiket valamely kormányzati ügy joggukban vagy gazdasági érdekeikben közvetlenül érint, hanem egészen más, az ő viszonyait, érdekeiket nem is ismerő elemeknek jut a döntés túlsúlya?

Időnk se enged, de talán nem is volna helyén való, tüzetesen foglalkoznom a kormány reformterveivel, mielőtt azok törvényjavaslat alakjában a képviselőház elé kerülnek. Csak rá akartam mutatni, hogy az, ha a vármegyei tisztviselők kinevezése az alkotmányos kormányra vagy a kormány előterjesztése szerint a Felségére száll, mily elenyésző csekély ő leend részünkről azokért a nagy kormányzati és közszabadsági előnyökért, amelyeket egy jó közigazgatási

reformtól nemcsak maga az állam, hanem az ország minden egyes polgára nyerni fog.

Ha nem követelné is magasabb állami érdekl, ha nem kívánná is maguknak a szakszerű és állandó élethivatásukét közigazgatási pályára lépő tisztviselők érdeke, magáért azért át kellene térni a tisztviselők kinevezésének rendszerére, hogy az államhatalom erejének veszélyes csökkentése nélkül mindazon ügyek intézését, a melyek első sorban helyi érdekliek s a helyi viszonyokkal ismerős független elemek által jobban végtehetni, mint innen a központi hivatalból s mindazon ügyeket a melyeknél a tisztviselő hivatalos önkénye, ballépése vagy egyoldalú elméleti felfogása a helyi érdekl egész sorát sérthetné, — átengedhetjük az önkormányzat hatáskörének.

Mielőtt beszédemet befejezném, hogy a legkisebb homályt sem tűrő, teljes nyíltsággal ismertessem meg álláspontomat, annak kijelentésével tartozom még, hogy a 67-iki kiegyezésnek, mely a kormány politikájának legszilárdabb talpkövének képezi, meggyőződésem egész erejével és bensőségével híve vagyok.

Az utolsó negyedszázad alatt, hála érte a legdicsőbb uralkodó fenkölt lelkének és nemzetünk iránti atyai szeretetének és hála a nemzet áldozatkészségének, a művelt világ egy állama és Európa egy városa sem fejlődött annyit, mint hazánk és annak fő- és székvárosa Budapest.

Vasúti hálózatunk ezen idő alatt megtízszereződött. Államháztartásunk a rendkívüli katonai terhek dacára rendbejött. A népoktatás, az ipar és kereskedelem valamint a mezőgazdaság soha nem remélt fokát tárja elénk a felvirágzásnak. Országunk határait másfél millió oly hadsereg védi, melyért világírásunk legnagyobb hatalmasságai szövetségessül keresnek, ellenségeink félnek bennünket.

Büszke és szép fővárosunk, országunk szíve csodálatos emelkedésével a világvárosok sorába lépett és nyelvében, érületében teljesen magyarrá változott.

Es mindeme fejlődést, a haladásnak és fényesebb nemzeti jövőnek mindezen zálogát a mi számra kicsiny és rokantalan magyar fajunk másfél száz milliónyi szláv és német népektől úgy körülveve, mint a zátony a szelelt szüntelen nyaldosó tenger hajóitól, saját erejéből hozta létre.

De kerülni akarom azt, hogy e helyről ily ünnepélyes alkalommal pártszempontból vonjak következtetést nemzeti felvirágzásunk sikereiből.

Fogadja még egyszer a vármegye közönsége halás köszönetemet az engemet felteleté kitüntető kegyes jóindulatért és engedje remélnem, hogy nagybecsű támogatásával meg fogja könnyíteni csekély erőmet felülhaladó feladataim teljesítését.

Nagy lelkesedéssel, örömteljes reményvel eltelve, hallgatta végig a közgyűlés ezt a gazdaság programbeszédét, melynek egyes passzusainak felharsant az éljen, a helyeslés moraja, míg végül percekig tartó tüntetésbe tört ki az egész közönség, mely meg nem szűnt addig, amíg Szeged város küldöttségének vezetője, Reiner József főkapitány fel nem emelkedett, hogy a szomszédos törvényhatóság nevében üdvözlje a főispánt és a vármegyét a köztük ezúttal kötött trigy alkalmából.

A szép beszédet, valamint Vásárhely küldöttsége vezetőjének, Baks Lajos dr. polgármesternek meleg üdvözlését is zajos éljenzés kísérte s a törvényhatóság egyhangú lelkesedéssel emelte határozaterőre úgy Csataó alispánt az indítványát, hogy az elhangzott szép beszédnek egész terjedelmükben a jegyzőkönyvbe foglalassanak, valamint Vándor dr. főispánt az indítványát is, hogy a magukat képviseltetett szomszédos törvényhatóságoknak a vármegye közönsége viszontüdvözlését küldi jegyzőkönyvi kivonat kapcsán.

Más tárgy nem lévén, a főispán a közgyűlést a jelen voltak lelkes éljenzése közben bezárja.

A tisztelgések.

Közvetlenül a közgyűlés után a tisztelgő küldöttségeket, hatóságokat, egyházakat és testületeket fogadta a főispán az elfogadó termében.

Tiszteltek: Szegöd város küldöttsége Reinert József főkapitány vezetése alatt; Vásárhely küldöttsége Baksa Lajos dr. polgármester vezetése alatt; a megyebeli katolikus pápáság Ulár István dr. apát-plébános és a szentesi katolikus egyház Aradi Kálmán világi főgondnok vezetése alatt; a református egyház presbitériuma és tanitói Filó János lelkész, a lutheránus egyház presbitériuma Petrovics Soma lelkész és a megyebeli zsidó egyház-községek Büchler Márton lelkész vezetése alatt; Csongrád megye közönség Csató Zsigmond dr. alispán, a kir. járásbíró, a közigazgatási hivatal és ügyvédi kör Kiss Zsigmond ügyvéd, a kir. adóhivatal Gájer Vendel adótárnok, a kir. posta és távirduhivatal Szlávik Gyula postafőnök, a szentesi vasúti osztálymérnök és állomási tisztesség Éberhard György kir. mérnök, Szentes város képviselőtestülete és tisztikara Burián Lajos polgármester, a megyebeli községek küldöttsége Csemegi Antal csongrádi bíró, a községi jegyzőkar Hegedűs István tápéi jegyző, a körös-tisza-marosi ármen tésítő társulat tisztikara Fekete Márton főigazgató, a gimnáziumi bizottság Balogh János elnök, a Szentes városi iskolaszék Sima Ferenc elnök, a gimnázium tanári kara Zolnár Károly igazgató, a szentesi ipartestület Nyíry Gyula iparügyi tanácsnok, a csongrádi ipartestület és önkéntes tűzoltóegylet Réti Ferenc főszolgabíró, a szentesi kaszinó Fekete Márton elnök, a szentesi polgári olvasókör Balaszovits Norbert elnök, a szentesi iparos-íjifak önképző-köre Rácz Zsigmond elnök, a megyebeli kir. hivatalok főnökei Nagy Gyula főerdőmester és a csongrád megyei gazdasági egyesület Sima Ferenc vezetése alatt.

Vadna y Andor dr. főispán minde küldöttségeket lekötelező szívességgel és szeretetreméltséggel fogadta, mindenkihez intézván néhány szót, amelyből azt a reményt merítették, hogy benne úgynevezett tevékeny, jóakaratu munkást nyernek, aki jogos érdekeinket minden téren elő fogja mozdítani.

Délután egyre járt az idő, mikor a farasztó küldöttségfogadásnak vége szakadt. Aztán egy órai pihenő, majd délután 2 órakor következett az ünnepségek utolsó, befeljező pontja:

A bankett.

A Kass-szálló nagytermében volt az ünnepi bankett, melyet Kass Gusztáv vendéglős dícséretre méltó buzgalommal s étel-italokban egyformán kitűnően szolgált ki.

Mintegy 250 en vettek részt ez impozáns díszlakomán, pártra való tekintet nélkül, amint hogy általában úgy tűnt fel nekünk, hogy a főispán-avatás ünnepnapjaira félretették a pártok minden szegregúdjait, mely csak megzavarta volna az ünnep harmóniáját.

A fehér asztal varázsa meghozta az egymás mellett való békés megférést, mely a zöld asztalnál sehogy se tud létrejönni — legalább most még nem.

Az éterembe lépő főispánt riadó ellenel fogadta az asztalok mellől felemelkedő közönség s aztán megkezdődött a bankett, kanalak, kések, villák, poharak kellemes csörömpölése, vig zenező mellett, melyet a nyegedik értékfogásnál a főispán szakított meg első — a kiraly ő felsége, a legalkotmányosabb uralkodóra mondott: enkölt pohárköszöntővel, akit főlkunk alkotmányos érületeért még a köztársaságok is irigyelnek.

A társaság felállva hallgatta végig a remek kis beszédet, mely után háromszoros eljen remegtetie meg a terem falait.

Csató Zsigmond dr. alispán, közvetlenül ezután Vadna y Andor dr. főispán, Burián Lajos polgármester a főispánnál és az installációra jött vendégek és küldöttségi tagokra, Baksa Lajos dr. vásárhelyi

polgármester Szentes város és Csongrád megye közönségére mondtak tósztot és ezzel a hivatalos köszöntők sora ki lévén merítve, jöttek a — nem hivatalosak.

Felköszöntöket mondtak: Adám Sándor dr. mezőúri ügyvéd a főispánra; Draskóczy Pál lelkész igen szellemes beszédben a megyei ellenzékre; Vadna y főispán a megye közönségére, kitünő tisztikarára s legelső sorban Csató Zsigmond alispánra; Filó János a főispánra.

A társaság által erősen provokálva, Hock János emelkedett fel ezután, hogy egy gyönyörű, gyujtó hatású beszédet mondjon az ő hatalmas szónoki erejével, mely minden szívet önkéntelen megkap és lebilincsel. Vadna y főispánt élette s amiket mondott — az utolsó jottáig aláírjuk azt, csak aztán a pártokban is meglegyen az erős önbírálat és erkölcsi erő, hogy a mondatok mellett megállani tudjanak.

Az utolsó tósztozó Petrovics Soma lelkész volt, akinek szellemes tószjtát, melyet arra írtet, hogy a főispánban nyert új szentesi polgár után vajha mielőbb megnyernők Szentes legelső asszonyát is — még Hock János remek beszéde után is nagy figyelemmel hallgatták.

Délután 5-re járt az idő, megtörtént az asztalbontás és befejeztét nyertek a főispán-avató ünnepségek.

Ujdonságok.

Szentes, 1894. október 10.

Vendégeink. A főispánavatra, részint a főispánt ide kísérte, részint pedig mint küldöttségi tagok körünkben időzött kedves vendégeink a f. hó 9-én reggelre már mennyian eltávoztak körünköl. Szeged küldöttsége közvetlen a beiktató közgyűlés zirtával utazott el, a bpesti vendégek nagyrésze pedig szintén a bankett előtt, ki Szolnok, ki meg Csongrád felé. Legkitartóbb volt a mezőúri küldöttség két tagja, akik még a f. hó 9-ki rendes megyegyűlésen is itt időztek.

A rendes évnegyedes megyegyűlésről. Mely tegnap vette kezdetét s a mai napon folytatólag tart, lapunk legközelebbi számában hozunk kimerítő tudósítást, melyet most térszúke miatt kellett kihagynunk.

Telekkönyv-területi rendezkedés. Csató Zsigmond dr. alispán hivatalosan tudatta Tömörkény pusztá-község előjárósággal, hogy a minisztertanács a községet a csongrádi járásbírószaghoz csatolta át telekkönyvi hatóság tekintetében, mig Tégla s pusztá, ugyanily tekintetben, a szentesi járásbírószaghoz csatolatott át.

Előlépett megyei tisztviselők. A f. hó 9-iki megyegyűlésen 3 tevékeny és érdemes megyei köztisztviselő lépett rangban eló, választás útján: Mátéffy Kálmán eló I. aljegyző, akit a tiszáninnení járás főszolgabírójának választottak, mely állást helyettesíté útján töltötte be az utóbbi időben; továbbá Tarly István dr. II. aljegyző akit I. aljegyzőnek és Nagy Sándor közig. gyakoronok, akit II. aljegyzőnek választottak meg. Mind a három választás egyhangúlag történt.

Esküvők. Sohlya Gyula, Csongrád község köztisztviselőben álló főjegyzője, ma délután vezetí oltárhoz az ottani katolikus templomban Forgó Lucika kisasszony Forgó G. Pal csongrádi földbirtokos kedves leányát. — Zomborból vett értesülésünk szerint, Lovas Bálint szentesi szülött, az ottani csendőrös parancsnoka, szeptember 30-án esküdött ugyanott örök hűséget Röttinger Mariska kisasszonnyal, Röttinger Henrik kernyai földbirtokos kedves leányával.

Jom kipur. Az engesztelődés, a legszigorúbb nagyböjt napját ünneplik ma zsidó polgártársaink, a zsidó hitvallás legnagyobb

ünnepét, amelyen Jehova itél az emberek fölött: betegség és pusztulás, vagy áldás és szerencse szálljon-e rajuk a most, ötéstantomi időszámítás szerint kezdődött esztendőben. A vallásos zsidó már tegnap napszálaltkor kezdte meg a szigorú böjtot, mely ma este, csillagfeljövételig tart. Ez idő alatt sem étel sem ital nem érinti ajakát, hanem magába szállva, a templomban, ajtatos imák közt tünti a napot, melyen bünci bocsánatát reméli.

A fokosítás halottja. Szeptember hó 28-án történt, hogy Zsarkó Kúti János fokossal leütötte a tulajdon sógorát, a 40 éves Kiss Antal csizmadia-mestert. A rabbiátus sógor által ily embertelenül leütött csizmadia azóta egyre sinylődött, míg végre f. hó 8-án, a szvendezett súlyos sérülés következtében, meghalt. Hulláját a f. hó 9-én boncolták fel orvosrendőreleg.

Sértések veszedelme. Jó ideje, hogy semmi nyoma sem mutatkozott városunkban és határában a sértes-orbanc nagy veszedelmének. Most ismét kezd a veszedelem mutatkozni, mert hatóságilag beigazgatott, hogy Berkecz Mátyas vekezugyi tanyáján a sértes-orbanc kiütött. A rendőrség szigorú óvintézkedéseket tett a tanya zár alá helyezésével, a veszedelem továbbterjedésének megakadályozására.

Meglopott vásáros. Molnár Bálint szentesi szabómaster panaszt tett a rendőrségnél, hogy a f. hó 7-én éjjel, a tiszaföldvári vásárról való hazautjában, ismeretlen tettesek, a gyalúli határban leloptak a koscsjáról mintegy 70 frt értékű ruhaneműt. A rendőrség megtette az intézkedéseket a tettes kinyomozására.

Megvizsgált tutajosok. Az ősi tiszai faúsztatással egy csomó máramarosi tutajos érkezett a f. hó 7-én Szentesre, akiket — miután a határszélről jöttek, amelyhez kolera-inficiált területek esnek közel, — orvosrendőreleg kellett megvizsgálni. A hatósági orvos ki is szállt, útatiszt folytán — a Tiszára, nagy meglepetésére azonban úgy találta, hogy ott egyetlen tutajos olaht sem talált, mert azok bizony akkora már be találták jönni Szentesre, a közegészségügy veszedelmére. A gyors intézkedés érdeme a rendőrkapitányságnak. De azért — miután a condra tutajosok bekalandozták volna a várost, végre mégis csak rájuk találtak s ekkor aztán megörvösrendőrivizsgálatozták őket, minek során gyűnusaknak nem találtatván, szabadon bocsáttattak.

Szőkevény rab. Csendes Flórián vizsgálati fogoly, akit egy általa elkövetett lopás vétsége miatt kísérté a rendőrség a helybeli büntető bírósághoz, a f. hó 8-án megugrott a bíróság börtönéből. Nem sokáig örvendezhetett azonban az így megszerzett aranyzabadságnak, mert a csendőrség még ugyanaz nap elfogta és szépen visszakisérté a dutyiba.

Vásár. Csanád-Palotán a f. hó 28-án lesz az ideí őszi országos vásár.

* Miután a lembergi kiállítási zárlata f. évi október hó 16-ára elhalasztálta, a kiállítás igazgatósága a cs. k. pénzügymini ztérium engedelmével elhatározta, hogy a lembergi kiállítási sorcsjekek húzásá ugyancsak a kiállítási zár napján az az. f. é. október hó 16-án este 8 órakor lesz megtartandó.

Selyem hamisítvány, Egesünk

el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítást rögön kiderül. Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világos barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsíros szinű-szalonnás lesz és könnyen törki) lassar tovább ég (minthogy rozsálaja a fest anyagból telitellen tovább izzanak) és sötétbarna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha őssze nem pödrödik, csak meggöribül. Ha a valódi selyem hamuját ősszenyomjuk, elporzik, a hamisítvány nem. — **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **Selyem-árá Zürichben.** hához szállítva, póstában és vámentesen szivesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végeken levő valódi selyem svázeitelből. Svájcbacimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Irodalom.

A »Vasárnapi Újság« október 7-iki száma 34 képpel s a következő tartalommal jelent meg: »Szlávy József, a főrendiház új elnöke.« (Arcképpel.) — Költemények. »Nyári éjjel.« Vajda Jánostól. — »Október hatodikán.« Illyés Balinttól. — »A magyar kir. operaház ma.« (Stesser intendás, Nikisch igazgató, Erkel Sándor, Szilágyi Lajos, Alszeghy K. rendező arcképeivel, »Ábrányiné, Bianchi Bianca, Sz. Bárdossy Ilona, Vasquez grófné, Maleckyné, Hilgermann Laura, Perotti, Odry, Broulik, Takács, Szendrőy, stb. jellemképével irányképek után, s képekkel az operaházról, Déryk Tivadarról rajzai.) — »A lány sorsa.« Életkép a mai társadalomból. Irta Vrtter Ferenc. — »A velocipedisták.« — »A difteritisz új orvoslás módja.« (Képekkel.) — »A japán vezérek.« (Jamagata tengernagy és Itó gróf miniszterelnök arcképeivel.) — »A kínai tengerészet.« Arcképekkel. Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtálcány, Egyveleg stb. rendes rovatok. A »Vasárnapi Újság« előfizetési ára negyedévre 2 forint, a »Politikai Ujdonságok«-kal együtt 3 forint. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap« a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

Vasúti menetrend.

Szolnok — H.-M.-Vásárhely.

Szolnokról indul 3 óra 55 perccel éjjel, 11 óra 55 p. délelőtt és 4 óra 35 p. délután.
Puszt-Tenyőről indul 4 óra 47 p. éjjel, 12 óra 41 p. délután és 5 óra 23 p. délután.
Tisza-Földváról indul 6 11 p. reggel, 1 óra 45 p. délután és 6 óra 29 p. este.
Kun-Szent-Mártonról indul 7 óra 10 p. reggel, 2 óra 52 délután és 7 óra 20 p. este.
Tökérről indul 7 óra 41 p. reggel, 3 óra 23 p. délután és 7 óra 47 p. este.
Szentesre érkezik 8 óra 15 p. reggel, 3 óra 45 p. délután és 8 óra 17 p. este.
Szentesről indul 4 óra 50 p. éjjel, 8 óra 45 p. reggel és 5 óra 15 p. délután.
Szegevről indul 5 óra 13 p. reggel, 9 óra 09 p. délelőtt és 5 óra 39 p. délután.
Mindszentről indul 5 óra 48 p. reggel, 9 óra 45 p. délelőtt és 6 óra 15 p. este.
Vásárhelyre érkezik 6 óra 40 p. reggel, 10 óra 37 p. délelőtt és 7 óra 08 p. este.

H.-M.-Vásárhely — Szolnok.

Vásárhelyről indul 7 óra 40 perc reggel, 4 óra 10 p. délután és 8 óra 10 p. este.

Mindszentről indul 8 óra 47 p. reggel, 5 óra 17 p. délután és 9 óra 17 p. éjjel.
Szegevről indul 9 óra 10 p. délelőtt, 5 óra 40 p. délután és 9 óra 40 p. éjjel.
Szentesre érkezik 9 óra 30 p. délelőtt, 6 órakor este és 10 órakor éjjel.
Szentesről indul 6 óra 05 p. reggel, 11 óra 37 p. délelőtt és 6 óra 20 p. este.
Tökérről indul 6 óra 39 p. reggel, 12 óra 13 p. dél és 6 óra 52 p. este.
Kun-Szent-Mártonból indul 7 óra 21 p. reggel, 12 óra 55 p. délután és 7 óra 31 p. este.
Tisza-Földváról indul 8 óra 11 p. reggel, 1 óra 50 p. délután és 8 óra 19 p. este.
Puszt-Tenyőről indul 9 óra 17 p. délelőtt, 3 délután és 9 óra 36 p. éjjel.
Szolnokra érkezik 10 órakor délelőtt, 3 óra 48 p. délután és 10 óra 01 p. éjjel.

Szolnok — Budapest.

Szolnokról indul 11 óra 15 p. délelőtt, 4 óra 18 p. délután, 2 óra 39 p. éjjel, 5 óra 23 p. reggel.
Budapestre érkezik 1 óra 20 p. délután, 7 óra 35 p. este, 7 órakor reggel.

Budapest — Szolnok.

Budapestről indul 8 óra 25 p. reggel, 1 óra 55 p. délután, 9 óra 15 p. este és 10 órakor éjjel.
Szolnokra érkezik 11 óra 24 p. délelőtt, 3 óra 53 p. délután, 11 óra 12 p. éj. és 1 óra 07 p. éjjel.

Csongrád — Fegyváros — Szeged.

Csongrádról indul 9 ó. 20 p. d. e., 2 ó. 45 p. d. u.
Fegyvárosra érkezik 10 ó. 6. 21 p. d. e., 3 ó. 46 p. d. u.
Fegyvárosról ind. 12 ó. 19 p. d. u., 4 ó. 48 p. d. u.
Szegedre érkezik 1 ó. 47 p. d. u., 5 ó. 45 p. d. u.

Szeged — Fegyváros — Csongrád.

Szegedről indul 10 ó. 01 p. d. e., 2 ó. 31 p. d. u.
Fegyvárosra érkezik 11 ó. 04 p. d. e., 4 ó. 3 p. d. u.
Fegyvárosról ind. 12 ó. 25 p. d. u., 5 ó. 10 p. d. u.
Csongrádra érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 6 ó. 10 p. este.

Fegyváros — Budapest.

Fegyvárosról indul 11 ó. 6 p. d. e., 4 ó. 13 p. d. u.
Budapestre érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 8 ó. 25 p. este

Budapest — Fegyváros.

Budapestről indul 8 óra 30 perc reggel, 2 óra 25 perc délután, 4 óra 25 perc délután.
Fegyvárosra érkezik 12 óra 11 perc délután, 4 óra 47 perc délután, 7 óra 57 perc este.

B.-Csaba — Szeged.

B.-Csabáról indul 4 óra 40 p. éjjel, 2 óra 13 p. délután, 7 óra 17 p. este.
Oroszházról indul 5 óra 47 p. reggel, 3 óra 13 p. délután, 8 óra 32 p. este.
Vásárhelyre érkezik 6 óra 54 p. reggel, 3 óra 58 p. délután, 9 óra 21 p. éjjel.
Vásárhelyről indul 7 óra 04 p. reggel, 4 óra 03 p. délután, 9 óra 26 p. éjjel.
Algyőről indul 7 óra 43 p. reggel, 4 óra 25 p. délután, 10 óra 02 p. éjjel.
Szegedre érkezik 8 órakor reggel, 4 óra 38 p. délután, 10 óra 20 p. éjjel.

Szeged — B.-Csaba.

Szegedről indul 3 óra 30 p. éjjel, 10 óra 30 p. délelőtt, 6 óra 40 p. este.
Algyőről indul 3 óra 51 p. éjjel, 10 óra 44 p. délelőtt, 7 óra 06 p. este.
Vásárhelyre érkezik 4 óra 27 p. éjjel, 11 óra 05 p. délelőtt, 7 óra 50 p. este.
Vásárhelyről indul 4 óra 32 p. éjjel, 11 óra 10 p. délelőtt, 7 óra 57 p. este.
Oroszházról indul 5 óra 38 p. reggel, 12 órakor dél, 9 óra 38 p. éjjel.
B.-Csabára érkezik 6 óra 37 reggel, 12 óra 55 p. délután, 11 óra 10 p. éjjel.

Laptulajdonos és felelős-szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

71231. szám.

1894. I.-szak. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Versenytergályási hirdetmény.

A duna-tisza-körösközi alföldi közút baja-cson grádi, 143-742. km. hosszú szakaszán szükséges földmunkák biztosítása iránt f. évi október hó 15-ik napjának délelőtti 10 órájára a pest-pilis-solt-kis-kunvármegyei államépítészeti hivatalnál és a kereskedelemügyi minisztérium I. B. szaksztályában (Albrecht út 1. sz. a.) zárt ajánlati versenytergályás fog tartatni.
A 0—29 km. közti szakaszra 69045 frt 09 kr.
A 29—58 " " " 33388 frt 50 kr.
Az 58—87 " " " 56425 frt 18 kr.
A 87—116 " " " 30656 frt 76 kr.
A 116—143-742 " " " 29391 frt 74 kr.

Összesen: 193447 frt 27 kr.

költség összeg van engedélyezve. Ajánlatot lehet tenni vagy az egész útvonalra, vagy pedig a fentebb kitüntetett egyes szakaszok bármelyikére és az illető útszakaszra engedélyezett költségösszeg után számítható 5 százalékos ánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok a kifizető időpontig a nevezett államépítészeti hivatalnál vagy a kereskedelemügyi minisztérium segédhivatali igazgatóságánál nyújthatók be. A később beérkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni. A szobán forgó munkákra vonatkozó műszaki művelet és feltételek nevezett államépítészeti hivatalnál megtekinthetők Budapest, 1894. szeptember 28-án. A kereskedelemügyi m. kir. minisztérium.

Szegeden, 1894. október hó 5-én.

A „Szentesi Hengermalom Részvénytársulat“ malomtelepén

ROZSLISZT

mindenkor kapható. 3—1

Már kedden huzás!

Lembergi kiállítási SORSJEGYEK ára 1 forint.

FŐNYEREMÉNY 60.000 F ORINT.

11 sorsjegyek 10 frt, 6 darab 5 frt 50 kr.
Díjmentes és húzásjegyzékért 20 kr beküldendő.Kapható: A lembergi orsz. kiállítási sorsjegy-irodájában
Bécs, Bartenstein-utca 4.

LEGOLCSÓBB KÖNYVNYOMDA

A

„SZENTES és VIDÉKE” KÖNYVNYOMDÁJA!

FOLYÓIRATOK
KÖNYVEK
ZÁRMÉRLEGEK

KÖRLEVELEK
KERESKEDŐI
NYOMTATVÁNYOK

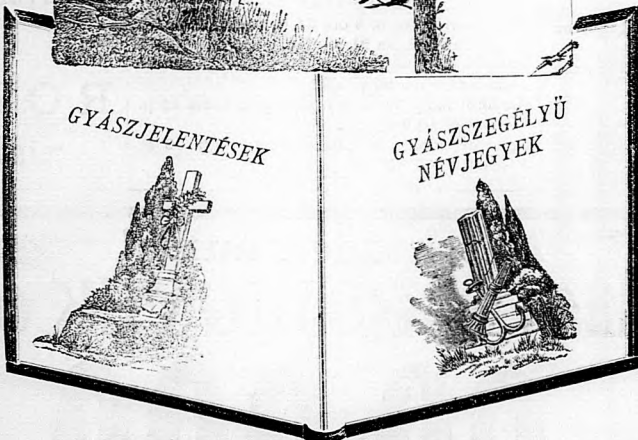
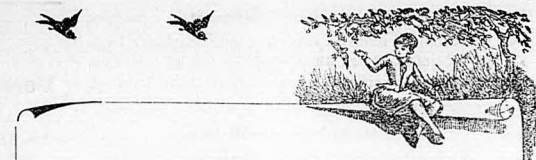
Névjegyek
közönséges — — 50 krtól
aranyszegélyű — — 1 fittal
főlfé 100 darab

Keresztelői
Ejegyzési kártyák
vidéki kámetlen

Menyegzői
Báli meghívók, Tánczrendek

Diszokmányok
Szalag-aranyzás

Diszmunkák
több színnyomásban is

RAKTÁRON:
ÜGYVÉDI
NYOMTATVÁNYOK
KÖTELEZVÉNYEK
ADÓINTŐ-
CZEDULÁK
JUTÁNYOS ARBAN

S Z Á M L Á K
LEVÉLPAPIROK ÉS
BORITÉKOK
J E G Y Z É K E K
VONALOZOTT
ÜZLETKÖNYVEK
RENDELÉS SZERINT

„SZENTES és VIDÉKE”

SZERKESZTŐSÉGE és HIRLAPKIADÓHIVATALA
(SONNENFELD SÁMUEL UR HÁZÁBAN) I. T. 306. SZ.

ELŐFIZETÉSEKET ELFOGAD — HIRDETÉSEKET VALAMINT NYILTTÉRI KÖZLEMÉNYEKET
A LEGJUTÁNYOSABBAN SZÁMIT FEL.

